Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

15. října 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Článek 267 SFEU – Rozsah povinnosti vnitrostátních soudů rozhodujících v posledním stupni podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Řízení o připuštění dovolání k nejvyššímu soudu členského státu – Návrh účastníka řízení žádajícího o připuštění dovolání, aby byla k Soudnímu dvoru podána žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu unijního práva – Vnitrostátní právní úprava, podle níž je dovolání přípustné, vznáší-li právní otázku významnou pro zajištění právní jistoty, jednotného uplatňování práva nebo vývoje tohoto práva – Povinnost nejvyššího vnitrostátního soudu v rámci řízení o připuštění dovolání posoudit, zda existují důvody pro podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce – Odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí návrhu na připuštění dovolání“

Ve věci C-144/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče, Slovinsko) ze dne 7. března 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 9. března 2023, v řízení

KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o.

proti

Republika Slovenija,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení: K. Lenaerts, předseda, T. von Danwitz, místopředseda, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, M. L. Arastey Sahún, S. Rodin, D. Gratsias, M. Gavalec, předsedové senátů, A. Arabadžev (zpravodaj), J. Passer, Z. Csehi a O. Spineanu-Matei, soudci,

generální advokát: N. Emiliou,

za soudní kancelář: M. Longar, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. března 2024,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o.: A. Velkaverh, odvetnik,

* Jednací jazyk: slovinština.

– za slovinskou vládu: B. Jovin Hrastnik a N. Pintar Gosenca, jako zmocněnkyně,

– za německou vládu: J. Möller, jako zmocněnec,

– za lotyšskou vládu: K. Pommere a S. Zābele, jako zmocněnkyně,

– za nizozemskou vládu: P. P. Huurnink, jako zmocněnkyně,

– za finskou vládu: A. Laine, jako zmocněnkyně,

– za Evropskou komisi: F. Erlbacher, B. Rous Demiri a C. Urraca Caviedes, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 18. června 2024,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 267 třetího pododstavce SFEU a článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o. (dále jen „KUBERA“) a Republikou Slovinsko (Republika Slovenija), zastoupenou ministerstvem financí (Ministrstvo za finance, Slovinsko), který se týká celního opatření k vymáhání práv duševního vlastnictví.

Právní rámec

Unijní právo

3 Článek 17 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 (Úř. věst. 2013, L 181, s. 15) stanoví:

„Pokud celní orgány identifikují zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví, na které se vztahuje rozhodnutí o schválení [žádosti o přijetí opatření celních orgánů podané příslušnému celnímu útvaru], pozastaví propuštění tohoto zboží nebo je zadrží.“

Slovinské právo

4 Článek 22 slovinské ústavy zní:

„Každému je zaručena stejná ochrana práv v jakémkoli řízení před soudem nebo před jinými státními orgány, před orgány územních samosprávných celků a před osobami zastávajícími veřejné funkce, které rozhodují o právech, povinnostem nebo právních zájmech určité osoby.“

5 Článek 22 odst. 1 zákona o soudním řádu správním (Zakon o upravnem sporu) (*Uradni list RS*, č. 105/06), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„Ve správních sporech se použijí ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak.“

6 Článek 367 odst. 1 zákona o občanském soudním řádu (Zakon o pravdnem postopku) (*Uradni list RS*, č. 73/07), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „ZPP“), stanoví:

„Účastníci řízení mohou podat dovolání proti pravomocnému rozsudku vydanému ve druhém stupni do patnácti dnů od doručení rozhodnutí [Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče, Slovinsko)] o připuštění dovolání.“

7 Článek 367a ZPP zní:

„(1) Soud připustí dovolání, pokud lze očekávat, že v rozhodnutí [Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče)] bude řešena právní otázka významná pro zajištění právní jistoty, jednotného uplatňování práva nebo vývoje práva prostřednictvím judikatury. Soud připustí dovolání zejména v těchto případech:

– jedná-li se o právní otázku, v níž se rozhodnutí soudu druhého stupně odchyluje od judikatury [Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče)], nebo

– jedná-li se o právní otázku, k níž neexistuje judikatura [Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče)], zejména pokud judikatura soudů vyššího stupně není jednotná, nebo

– jedná-li se o právní otázku, k níž není judikatura [Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče)] jednotná.

(2) [Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče)] rozhodne o připuštění dovolání na základě návrhu účastníka řízení na připuštění dovolání.“

8 Článek 367b ZPP zní:

„(1) Návrh na připuštění dovolání může účastník řízení podat do 30 dnů ode dne doručení pravomocného rozsudku soudu druhého stupně.

(2) Návrh na připuštění dovolání se podává u [Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče)].

[…]

(4) V návrhu na připuštění dovolání musí účastník řízení přesně a konkrétně vymezit spornou právní otázku a právní normu, která měla být údajně porušena, okolnosti svědčící o významu této otázky a stručné vylíčení důvodů, proč je rozhodnutí soudu druhého stupně o této otázce protiprávní; musí přesně a konkrétně popsat tvrzené procesní vady a stejným způsobem prokázat existenci judikatury [Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče)], od níž se rozhodnutí [soudu nižšího stupně] údajně odchýlilo, nebo nesoudržnost judikatury.“

9 Článek 367c ZPP stanoví:

„(1) O návrhu na připuštění dovolání rozhoduje senát složený ze tří soudců [Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče)] usnesením.

(2) Pro účely odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí návrhu na připuštění dovolání postačí, pokud soud obecně uvede, že nebyly splněny podmínky stanovené v článku 367a tohoto zákona.

(3) V usnesení o připuštění dovolání soud uvede, v jaké části nebo ve vztahu k jakým konkrétním právním otázkám se dovolání připouští.

(4) Proti rozhodnutí o připuštění nebo zamítnutí připuštění dovolání nelze podat opravný prostředek.“

10 Článek 368 ZPP stanoví:

„O dovolání rozhoduje [Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče)].“

11 Článek 370 odst. 1 ZPP zní:

„Dovolání lze podat z důvodu podstatného porušení ustanovení upravujících řízení před soudem prvního stupně, jichž se účastník řízení dovolával u soudu druhého stupně, z důvodu podstatného porušení ustanovení upravujících řízení před soudem druhého stupně nebo z důvodu nesprávného právního posouzení.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

12 KUBERA, společnost obchodující s potravinami a nápoji, zakoupila v Turecku 87 600 plechovek Red Bull vyrobených v Rakousku a za účelem dovozu je lodí přepravila do přístavu Koper (Slovinsko).

13 Dvěma rozhodnutími ze dne 5. října 2021 rozhodla finanční správa Republiky Slovinsko o zadržení těchto plechovek na základě článku 17 nařízení č. 608/2013 do doby skončení soudního řízení, které na ochranu práv duševního vlastnictví k uvedeným plechovkám zahájila společnost Red Bull GmbH, držitelka těchto práv.

14 Po zamítnutí odvolání podaných proti těmto rozhodnutím podala společnost KUBERA proti uvedeným rozhodnutím žaloby ke správnímu soudu (Upravno sodišče, Slovinsko), který je zamítl.

15 Společnost KUBERA podala k Nejvyššímu soudu (Vrhovno sodišče), který je předkládajícím soudem, dva návrhy na připuštění dovolání proti rozsudkům správního soudu (Upravno sodišče), v rámci kterých tato společnost tvrdí, že ve sporu v původním řízení vyvstává otázka, zda se nařízení č. 608/2013 použije na situaci, kdy je dovezené zboží vyrobeno držitelem práv průmyslového vlastnictví k tomuto zboží. Jedná se podle ní o významnou právní otázku ve smyslu článku 367a ZPP, která odůvodňuje připuštění dovolání. Společnost KUBERA, která má za to, že se nařízení č. 608/2013 na takovou situaci nepoužije, žádá, aby pro případ, že se předkládající soud s tímto posouzením neztotožní, byla tato právní otázka předložena Soudnímu dvoru v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

16 Předkládající soud si nejprve klade otázku, zda mu čl. 267 třetí pododstavec SFEU ukládá, aby při rozhodování o návrzích společnosti KUBERA na připuštění dovolání posoudil její návrh na podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce týkající se výkladu unijního práva. Dále si předkládající soud klade otázku, zda v případě konstatování, že nejsou dány důvody pro podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru, je povinen toto rozhodnutí v souladu s článkem 47 Listiny odůvodnit, přestože podle čl. 367c odst. 2 ZPP musí být rozhodnutí o zamítnutí návrhu na připuštění dovolání odůvodněno pouze stručně.

17 Předkládající soud uvádí, že dovolání je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, jehož cílem je stejně jako v řízení o předběžné otázce upraveném v článku 267 SFEU sjednocovat judikaturu a udávat směr, kterým se bude ubírat. Jelikož je unijní právo součástí slovinského právního řádu, předkládající soud prostřednictvím řízení o dovolání rovněž dbá na řádné a jednotné uplatňování unijního práva.

18 Řízení o dovolání je rozděleno do dvou fází, jedná se zaprvé o určení, zda jsou dány důvody pro připuštění dovolání, a zadruhé, v případě rozhodnutí o připuštění, o meritorní přezkum dotčené věci.

19 Dovolání je přípustné pouze na výslovnou žádost jednoho z účastníků dotčeného sporu a pouze tehdy, když tento účastník prokáže objektivní význam právní otázky, o níž má Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče) rozhodnout. V rámci fáze týkající se posouzení návrhu na připuštění dovolání tedy tento soud musí upřednostnit veřejný zájem v širším slova smyslu, a sice potřebu zajistit soudržnost judikatury a jednotné uplatňování práva, a nikoli soukromý zájem účastníků sporu. Tato fáze představuje „filtr“ pro přístup k Nejvyššímu soudu (Vrhovno sodišče) s cílem zajistit, aby tento soud plně vykonával svou ústavní úlohu a rozhodoval v přiměřených lhůtách.

20 Z judikatury Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče) vyplývá, že je dovolání přípustné, pokud účastník řízení dostačujícím způsobem prokáže, že se soud nižšího stupně odchýlil od judikatury Soudního dvora nebo že v projednávané věci vyvstává otázka týkající se souladu vnitrostátního práva s unijním právem, k níž neexistuje judikatura Nejvyššího soudu (Vrhovno sodišče). Posledně uvedený soud již rozhodl o připuštění dovolání z důvodu, že je vznesená otázka významná jak pro jednotný výklad a uplatňování unijního práva, tak pro vývoj vnitrostátního práva. S otázkami týkajícími se unijního práva tedy zachází stejně jako s otázkami týkajícími se vnitrostátního práva.

21 Předkládající soud nicméně upřesňuje, že i když není vyloučeno, že právní význam věci, která mu byla předložena, může vyplývat z úvah týkajících se unijního práva, skutečnost, že toto právo může být použito v rámci meritorního přezkumu věci, ani okolnost, že jeden z účastníků sporu v návrhu na připuštění dovolání navrhuje podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce, samy o sobě nestačí k tomu, aby bylo dovolání přípustné.

22 Předkládající soud proto není povinen podle ZPP již ve fázi řízení o připuštění dovolání zkoumat, zda by pro případ připuštění tohoto dovolání bylo třeba položit předběžnou otázku Soudnímu dvoru.

23 Předkládající soud rovněž uvádí, že jeho rozhodnutí o návrhu na připuštění dovolání nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, a že pokud takový návrh zamítne, uvede toliko, že nejsou splněny podmínky stanovené v článku 367a ZPP.

24 Z rozhodnutí Ústavního soudu (Ustavno sodišče, Slovinsko) ze dne 31. března 2022 však vyplývá, že návrh jednoho z účastníků sporu na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru na základě článku 267 SFEU, předložený v rámci návrhu na připuštění dovolání, musí být projednán již ve fázi posuzování tohoto návrhu na připuštění dovolání. Ústavní soud (Ustavno sodišče) rovněž rozhodl, že pokud Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče) vydá rozhodnutí, kterým návrh na připuštění dovolání zamítne, článek 47 Listiny ve spojení s článkem 22 slovinské ústavy vyžaduje, aby posledně uvedený soud toto rozhodnutí odůvodnil stejným způsobem, jako činí v případě soudních rozhodnutí. Z uvedeného rozhodnutí Ústavního soudu (Ustavno sodišče) vyplývá, že Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče) musí v rámci řízení o připuštění dovolání posoudit návrh na podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU s přihlédnutím ke kritériím vyplývajícím z judikatury posledně uvedeného soudu a v rozhodnutí o nepřipuštění dovolání musí uvést důvody, proč Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce nepožádal, aby mohl Ústavní soud (Ustavno sodišče) případně ověřit, zda byly splněny podmínky pro odchýlení se od povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce stanovené v čl. 267 třetím pododstavci SFEU, které vyplývají z této judikatury.

25 I když má předkládající soud v projednávané věci za to, že návrhy společnosti KUBERA na připuštění dovolání nesplňují podmínky stanovené v článku 367a ZPP, a nelze jim tedy vyhovět, domnívá se, že s ohledem na rozhodnutí Ústavního soudu (Ustavno sodišče) ze dne 31. března 2022 vyvstává ve věci v původním řízení významná otázka týkající se výkladu unijního práva, která jej nutí podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU.

26 Předkládající soud v tomto ohledu poznamenává, že aby mohl ve fázi posuzování návrhu na připuštění dovolání určit, zda je třeba Soudnímu dvoru položit předběžnou otázku týkající se výkladu unijního práva vznesenou jedním z účastníků sporu, musel by posoudit řadu souvisejících právních otázek. Zejména by musel určit, zda se na dotčený spor použije unijní právo, zda dotyčný účastník řízení žádá Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu pravidla unijního práva a zda je třeba podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. To by v podstatě vyžadovalo meritorní přezkum dovolání již v této fázi. Výklad zastávaný Ústavním soudem (Ustavno sodišče), pokud jde o povinnost vyplývající z článku 267 SFEU, by znamenal úplnou změnu přístupu předkládajícího soudu v rámci rozhodování o návrzích na připuštění dovolání. Předkládající soud mimoto uvádí, že rozhodnutí vydané Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce by v rámci řízení o připuštění dovolání postrádalo užitečný účinek, jelikož až ve fázi meritorního přezkumu dovolání je možné určit, zda je unijní právo použitelné na dotčenou věc a zda vyžaduje výklad Soudního dvora.

27 Předkládající soud si rovněž klade otázku, zda s ohledem na existenci řízení o připuštění dovolání stanoveného v ZPP lze mít za to, že soudní rozhodnutí, proti nimž by takové dovolání nebylo přípustné, pocházejí od vnitrostátního soudu, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva a jenž by měl povinnost podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce stanovenou v čl. 267 třetím pododstavci SFEU.

28 A konečně, pokud by měl Soudní dvůr za to, že je předkládající soud povinen ve fázi posuzování návrhu na připuštění dovolání posoudit otázku, zda je třeba podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, předkládající soud se táže, zda se povinnost uvést odůvodnění uvedená zejména v bodě 51 rozsudku ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799), použije rovněž na rozhodnutí o nepřipuštění dovolání.

29 Za těchto podmínek se Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Brání čl. 267 třetí pododstavec SFEU ustanovení [ZPP], podle kterého v řízení o [posouzení návrhu na připuštění dovolání] Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče) nezkoumá, zda návrh účastníka řízení na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru […] zakládá povinnost Nejvyššího soudu předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce?

2) [V případě kladné odpovědi na první otázku:] Musí být článek 47 Listiny, který se týká povinnosti odůvodnit soudní rozhodnutí, vykládán v tom smyslu, že procesní rozhodnutí, kterým se zamítá návrh účastníka řízení na připuštění dovolání […] podle [ZPP], představuje ‚soudní rozhodnutí', v němž musí být uvedeny důvody, proč v dané věci nelze vyhovět návrhu účastníka řízení na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru […]?"

K předběžným otázkám

K první otázce

30 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 267 třetí pododstavec SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, v rámci řízení o posouzení návrhu na připuštění dovolání, jehož výsledek se odvíjí od významnosti právní otázky vznesené některým z účastníků sporu pro právní jistotu, jednotné uplatňování práva nebo vývoj tohoto práva, rozhodl o zamítnutí tohoto návrhu, aniž posoudil, zda je povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, která byla vznesena na podporu uvedeného návrhu.

31 Je třeba připomenout, že i když organizace soudnictví v členských státech, zejména zřízení, složení, pravomoci a fungování nejvyšších vnitrostátních soudů, spadá do pravomoci těchto států, nic to nemění na tom, že členské státy musí při výkonu této pravomoci dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva (rozsudek ze dne 11. července 2024, Hann-Invest a další, C-554/21, C-622/21 a C-727/21, EU:C:2024:594, bod 44 a citovaná judikatura).

32 Z toho vyplývá, že i když unijní právo v zásadě nebrání tomu, aby členské státy zavedly řízení o připuštění dovolání nebo jiné systémy výběru či „filtrování" návrhů na předložení věci nejvyšším vnitrostátním soudům, zavedení takových řízení nebo systémů musí splňovat požadavky vyplývající z unijního práva, zejména z článku 267 SFEU.

33 V této souvislosti je třeba zdůraznit, že řízení o předběžné otázce upravené v tomto článku, které je stěžejním bodem soudního systému zavedeného Smlouvami, zavádí dialog mezi jednotlivými soudy, konkrétně mezi Soudním dvorem a soudy členských států, jehož cílem je zajistit jednotný výklad unijního práva. Toto řízení umožňuje zaručit soudržnost, plný účinek a autonomii unijního práva a v konečném důsledku i jeho specifický charakter [posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP), ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 176, jakož i rozsudky ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 27, a ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 73].

34 Nelze-li rozhodnutí vnitrostátního soudu napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, je tento vnitrostátní soud v zásadě povinen předložit Soudnímu dvoru žádost na základě čl. 267 třetího pododstavce SFEU, pokud je před ním vznesena otázka týkající se výkladu unijního práva nebo platnosti aktu sekundárního práva (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. července 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 25; ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 32, jakož i ze dne 22. prosince 2022, Airbnb Ireland a Airbnb Payments UK, C-83/21, EU:C:2022:1018, bod 79).

35 Povinnost vnitrostátních soudů, jejichž rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, je součástí spolupráce zavedené za účelem zajistit řádné uplatňování a jednotný výklad unijního práva ve všech členských státech mezi vnitrostátními soudy, jakožto soudy pověřenými uplatňováním unijního práva, a Soudním dvorem. Cílem této povinnosti je zejména předcházet tomu, aby v jakémkoli členském státě vznikala vnitrostátní judikatura, která nebude v souladu s pravidly unijního práva [rozsudky ze dne 24. května 1977, Hoffmann-La Roche, 107/76, EU:C:1977:89, bod 5; ze dne 4. června 2002, Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, bod 14, a ze dne 4. října 2018, Komise v. Francie (Zálohová srážková daň z příjmů z kapitálového majetku), C-416/17, EU:C:2018:811, bod 109].

36 Vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, může být zproštěn povinnosti stanovené v čl. 267 třetím pododstavci SFEU, pouze pokud konstatoval, že vznesená otázka není relevantní, nebo že dotčené ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu Soudního dvora nebo že správné uplatnění unijního práva je natolik zřejmé, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost (rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 21, jakož i ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 33).

37 Takový vnitrostátní soud musí na vlastní odpovědnost, nezávisle a s veškerou požadovanou pozorností posoudit, zda je povinen obrátit se na Soudní dvůr s otázkou ohledně unijního práva, která mu byla předložena, nebo zda se naopak jedná o některou ze situací uvedených v předchozím bodě, která mu umožňuje se této povinnosti zprostit (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. září 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, bod 37, jakož i ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 50 a citovaná judikatura).

38 Pokud se tedy tento vnitrostátní soud nachází v některé z těchto situací, není povinen obrátit se na Soudní dvůr na základě čl. 267 třetího pododstavce SFEU, i kdyby otázku týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva vznesl účastník před ním probíhajícího řízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 57, jakož i citovaná judikatura).

39 Dále je třeba uvést, že rozhodnutí vnitrostátního soudu, která mohou být účastníky řízení napadena u nejvyššího vnitrostátního soudu, nejsou rozhodnutími „soudu členského státu, jehož rozhodnutí nelze napadnou opravnými prostředky podle vnitrostátního práva“ ve smyslu čl. 267 třetího pododstavce SFEU. Okolnost, že meritorní přezkum takových opravných prostředků, jako je ve věci v původním řízení podané dovolání, je podmíněn řízením o připuštění tohoto dovolání tímto nejvyšším vnitrostátním soudem, nezbavuje účastníky řízení možnosti podat opravný prostředek (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 4. června 2002, Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, bod 16, a ze dne 16. prosince 2008, Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723,

bod 76). Existence takového řízení tedy nemůže ze soudu nižšího stupně, jehož rozhodnutí může být v rámci takového dovolání napadeno, učinit vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, a jenž by měl v důsledku toho povinnost podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě čl. 267 třetího pododstavce SFEU.

40 Tato povinnost naproti tomu dopadá na nejvyšší vnitrostátní soud, tedy Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče), s výhradou toho, co bylo připomenuto v bodě 36 tohoto rozsudku.

41 V projednávané věci z čl. 367a odst. 1 ZPP, jakož i z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že aby tento soud rozhodl o připuštění dovolání, zkoumá, zda ve věci, která mu byla předložena, vyvstává právní otázka významná pro zajištění právní jistoty, jednotného uplatňování práva nebo vývoje tohoto práva.

42 Je však třeba uvést, že konkrétní případy uvedené v tomto ustanovení se týkají toliko situací, které se, pokud jde o vznesenou právní otázku, vyznačují buď tím, že se rozhodnutí vnitrostátního soudu druhého stupně odchyluje od judikatury nejvyššího vnitrostátního soudu, neexistencí judikatury nejvyššího vnitrostátního soudu, nebo nejednotností judikatury tohoto soudu či vnitrostátních soudů vyššího stupně. Žádný z těchto případů naproti tomu neodkazuje na unijní právo, zejména na judikaturu Soudního dvora Evropské unie k otázce vznesené na podporu návrhu na připuštění dovolání.

43 Předkládající soud vykládá uvedené ustanovení v tom smyslu, že není povinen ve fázi posuzování návrhu na připuštění dovolání posoudit, zda jsou v rámci řízení o dovolání dány důvody pro podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce týkající se unijního práva, která byla vznesena na podporu tohoto návrhu.

44 Předkládající soud kromě toho upřesňuje, že není-li dovolání přípustné, je řízení zamítavým rozhodnutím pravomocně ukončeno. V takovém případě by mohl být v dotčeném vnitrostátním právním řádu použit výklad unijního práva provedený soudem nižšího stupně, i kdyby otázka vznesená na podporu návrhu na připuštění dovolání odůvodňovala podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru.

45 Tato vnitrostátní právní úprava nebo praxe může vést k situaci, kdy otázka týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, i když je vznesena účastníkem řízení před Nejvyšším soudem (Vrhovno sodišče), nebo má být vznesena tímto soudem vzhledem k právní otázce předestřené tímto účastníkem řízení a nespadá pod výjimky uvedené v bodě 36 tohoto rozsudku, není Soudnímu dvoru předložena, což by bylo v rozporu s povinností, kterou uvedenému vnitrostátnímu soudu ukládá čl. 267 třetí pododstavec SFEU.

46 Taková situace přitom může ohrozit účinnost systému spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného v článku 267 SFEU, jakož i dosažení cílů, které tento článek sleduje, zejména cíle předcházet tomu, aby v jakémkoli členském státě vznikala vnitrostátní judikatura, která nebude v souladu s pravidly unijního práva.

47 Tento výklad není zpochybněn judikaturou vycházející z rozsudků ze dne 15. března 2017, Aquino (C-3/16, EU:C:2017:209, bod 56), a ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, bod 61), podle níž se vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí

nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, může zdržet předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru, jsou-li dány důvody nepřípustnosti, které souvisejí s řízením před tímto vnitrostátním soudem, s výhradou dodržení zásad rovnocennosti a efektivity.

48 První z těchto rozsudků se totiž týkal vnitrostátního pravidla, na základě kterého je důvod kasačního opravného prostředku nepřípustný, pokud směřuje ke zpochybnění pouze jednoho z důvodů napadeného rozsudku, zatímco ostatní důvody mohou tento rozsudek samy o sobě odůvodnit (rozsudek ze dne 15. března 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 54). Druhý z uvedených rozsudků se týkal vnitrostátního pravidla, podle něhož musí být nová otázka vznesená účastníkem řízení po podání žaloby u vnitrostátního soudu rozhodujícího v posledním stupni prohlášena za nepřípustnou, neboť mění předmět sporu (rozsudek ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 60).

49 Ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky uvedené v předchozím bodě, se jednalo o vnitrostátní pravidla stanovující podmínky přípustnosti čistě procesní povahy, jejichž nedodržení bránilo vnitrostátnímu soudu rozhodujícímu v posledním stupni meritorně posoudit kasační opravný prostředek.

50 Na rozdíl od těchto pravidel kritérium pro připuštění dovolání, které je stanoveno v čl. 367a odst. 1 ZPP, vyžaduje, aby Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče) posoudil významnost právní otázky vznesené na podporu návrhu na připuštění tohoto dovolání pro právní jistotu, jednotné uplatňování práva nebo vývoj tohoto práva.

51 Po tomto upřesnění z ustálené judikatury rovněž vyplývá, že zásada konformního výkladu vnitrostátního práva s unijním právem vyžaduje, aby vnitrostátní soudy, při dodržení mimo jiné zákazu výkladu vnitrostátního práva *contra legem*, učinily vše, co spadá do jejich pravomoci s tím, že vezmou v úvahu veškeré vnitrostátní právo a použijí metody výkladu jím uznané, aby zajistily plnou účinnost dotčeného ustanovení unijního práva a došly k výsledku, který bude v souladu s cílem sledovaným tímto ustanovením [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. října 2004, Pfeiffer a další, C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, body 118 a 119; ze dne 29. června 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, body 31 až 34, jakož i ze dne 11. července 2024, Skarb Państwa (Nevýznamně opožděná platba nebo opožděná platba pohledávky v bagatelní výši), C-279/23, EU:C:2024:605, bod 29 a citovaná judikatura].

52 Požadavek konformního výkladu s sebou nese i povinnost vnitrostátních soudů případně změnit ustálenou judikaturu, vychází-li z výkladu vnitrostátního práva, který je neslučitelný s cíli unijního práva. Vnitrostátní soud se proto nemůže platně domnívat, že dotčené vnitrostátní ustanovení nelze vyložit v souladu s unijním právem pouze z toho důvodu, že toto ustanovení bylo předtím konstantně vykládáno v rozporu s unijním právem [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. dubna 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, body 33 a 34; ze dne 17. dubna 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, body 72 a 73, jakož i ze dne 11. července 2024, Skarb Państwa (Nevýznamně opožděná platba nebo opožděná platba pohledávky v bagatelní výši), C-279/23, EU:C:2024:605, bod 30 a citovaná judikatura].

53 Vzhledem k tomu, že k výkladu vnitrostátního práva jsou příslušné pouze vnitrostátní soudy, přísluší předkládajícímu soudu, aby posoudil, zda je možné vykládat vnitrostátní právní úpravu dotčenou ve věci v původním řízení v souladu s požadavky článku 267 SFEU. Soudnímu dvoru však přísluší poskytnout tomuto soudu ve světle skutečností uvedených v předkládacím

rozhodnutí určitá užitečná vodítka [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. dubna 2024, Profi Credit Polska (Obnova řízení ukončeného pravomocným rozhodnutím), C-582/21, EU:C:2024:282, bod 64].

54 Jak vyplývá z informací poskytnutých předkládajícím soudem o vývoji vyplývajícím z judikatury Ústavního soudu (Ustavno sodišče) uvedené v bodě 24 tohoto rozsudku, konformní výklad vnitrostátní právní úpravy dotčené v původním řízení se v projednávané věci jeví být možným.

55 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že ustanovení ZPP dotčená v původním řízení patrně Nejvyššímu soudu (Vrhovno sodišče) nezakazují, aby v rámci řízení o posouzení návrhu na připuštění dovolání zkoumal, zda otázka týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva vznesená na podporu tohoto návrhu vyžaduje podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce, nebo naopak spadá pod některou z výjimek připomenutých v bodě 36 tohoto rozsudku.

56 Případy uvedené konkrétně v čl. 367a odst. 1 ZPP nejsou podle všeho taxativní. Za těchto podmínek se jeví, že toto ustanovení musí být vykládáno v souladu s povinností stanovenou v čl. 267 třetím pododstavci SFEU v tom smyslu, že kritérium významnosti vznesené právní otázky pro právní jistotu, jednotné uplatňování práva nebo vývoj tohoto práva, stanovené v uvedeném vnitrostátním ustanovení, zahrnuje situaci, kdy účastník sporu žádající o připuštění dovolání vznáší otázku týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, která nespadá pod žádnou z výjimek uvedených v bodě 36 tohoto rozsudku, a která tudíž s ohledem na cíle sledované článkem 267 SFEU a připomenuté v bodech 33 až 35 tohoto rozsudku vyžaduje podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru.

57 Posouzení uvedené v bodě 55 tohoto rozsudku nevyžaduje důkladnější zkoumání, než to, které je Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče) povinen provést na základě čl. 367a odst. 1 a čl. 367b odst. 4 ZPP, jelikož toto posouzení pouze vyžaduje, aby se tento soud ujistil, že je vznesená otázka relevantní pro vyřešení sporu, který mu byl předložen, a případně ověřil, zda je nezbytné, aby Soudní dvůr podal výklad ustanovení unijního práva, kterého se tato otázka týká, neboť uvedená otázka nespadá pod žádnou z výjimek připomenutých v bodě 36 tohoto rozsudku.

58 Dále je třeba zdůraznit, že povinností, kterou má na základě čl. 267 třetího pododstavce SFEU vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, není až na tyto výjimky dotčena jeho odpovědnost rozhodnout, v jakém stadiu vnitrostátního řízení má být Soudnímu dvoru předložena předběžná otázka (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 56). Kromě toho tomuto soudu přísluší posoudit, zda je v zájmu řádného výkonu spravedlnosti, aby tato otázka byla položena až po kontradiktorní diskusi (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. února 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, bod 32).

59 Je tedy věcí nejvyššího vnitrostátního soudu, kterému byl předložen návrh na připuštění dovolání a který je povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, aby rozhodl, zda je třeba Soudnímu dvoru položit tuto předběžnou otázku ve fázi posuzování tohoto návrhu, nebo v pozdější fázi (obdobně viz rozsudek ze dne 4. června 2002, Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, bod 18). Pokud se nejvyšší vnitrostátní soud rozhodne podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve fázi posuzování návrhu na připuštění dovolání, je povinen přerušit projednávání tohoto návrhu do doby, než bude vydáno rozhodnutí o předběžné otázce, a následně se řídit tímto rozhodnutím v rámci posuzování toho, zda je dovolání přípustné.

60 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 267 třetí pododstavec SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, v rámci řízení o posouzení návrhu na připuštění dovolání, jehož výsledek se odvíjí od významnosti právní otázky vznesené jedním z účastníků sporu pro právní jistotu, jednotné uplatňování práva nebo vývoj tohoto práva, rozhodl o zamítnutí tohoto návrhu, aniž posoudil, zda je povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, která byla vznesena na podporu uvedeného návrhu.

K druhé otázce

61 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda článek 267 SFEU ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, musí v rozhodnutí o zamítnutí návrhu na připuštění dovolání, který obsahuje žádost o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, uvést důvody pro nepoložení této předběžné otázky.

62 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ze systému zavedeného článkem 267 SFEU, ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, vyplývá, že pokud má vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, za to – poněvadž se nachází v některé ze tří situací uvedených v bodě 36 tohoto rozsudku – že je zproštěn povinnosti stanovené v čl. 267 třetím pododstavci SFEU, a sice obrátit se na Soudní dvůr s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, musí z odůvodnění jeho rozhodnutí vyplývat, buď že vznesená otázka unijního práva není relevantní pro řešení sporu, nebo že výklad dotyčného ustanovení unijního práva vychází z judikatury Soudního dvora, či v případě, že taková judikatura neexistuje, že výklad unijního práva byl pro vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni natolik zřejmý, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost (rozsudek ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 51).

63 Z odpovědi na první otázku přitom vyplývá, že aniž je dotčeno použití důvodu nepřípustnosti čistě procesní povahy, jako jsou důvody uvedené v bodě 49 tohoto rozsudku, nejvyšší vnitrostátní soud, tedy Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče) nemůže zamítnout návrh na připuštění dovolání, který vznáší otázku týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, aniž předem posoudí, zda je povinen tuto otázku Soudnímu dvoru předložit v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, nebo zda tato otázka spadá pod některou z výjimek připomenutých v bodě 36 tohoto rozsudku.

64 Z toho vyplývá, že pokud tento nejvyšší vnitrostátní soud rozhodne o zamítnutí tohoto návrhu na základě jedné z těchto výjimek, musí toto rozhodnutí splňovat požadavek odůvodnění připomenutý v bodě 62 tohoto rozsudku.

65 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že článek 267 SFEU ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, musí v rozhodnutí o zamítnutí návrhu na připuštění dovolání, který obsahuje žádost o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, uvést důvody pro nepoložení této předběžné otázky, a sice proto, že tato otázka není relevantní

pro vyřešení sporu, nebo že dotčené ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu Soudního dvora, anebo že správné uplatnění unijního práva je natolik zřejmé, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost.

K nákladům řízení

66 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) **Článek 267 třetí pododstavec SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, v rámci řízení o posouzení návrhu na připuštění dovolání, jehož výsledek se odvíjí od významnosti právní otázky vznesené jedním z účastníků sporu pro právní jistotu, jednotné uplatňování práva nebo vývoj tohoto práva, rozhodl o zamítnutí tohoto návrhu, aniž posoudil, zda je povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, která byla vznesena na podporu uvedeného návrhu.**

2) **Článek 267 SFEU ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, musí v rozhodnutí o zamítnutí návrhu na připuštění dovolání, který obsahuje žádost o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, uvést důvody pro nepoložení této předběžné otázky, a sice proto, že tato otázka není relevantní pro vyřešení sporu, nebo že dotčené ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu Soudního dvora, anebo že správné uplatnění unijního práva je natolik zřejmé, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost.**

Podpisy